

BO & lev

...på Helgeland

Gratis avis fra MOBO Helgeland BBL

Vår 2021

Nyt sommeren på Helgeland! Bli med på en rundtur i opplevelser og vitenskap, og få masse boligtips.

Mo i Rana
Morten Sæterhaug

God sommer

Ja, vi tror på en god sommer og ser lyset i tunnelen når en stadig stigende del av befolkningen er vaksinert. Restriksjonene og usikkerheten vi har levd med i over 1 år vil sakte men sikkert opphøre, og normaliteten senke seg ned over oss. Men også i år blir det Norgesferie for de aller fleste av oss. I så måte har Helgeland mye å by på. Det er bare å forsyne seg av kortreiste muligheter. Vi har tatt med noen eksempler i denne utgaven, blant annet Vitensenter Nordland, Verdensarvøya Vega og ikke minst tips om god mat tilberedt på primus for de som tar turen rundt på Helgeland med telt og/eller hengekøye.

Vitensenter Nordland åpner i juni etter tålmodig og god innsats fra Kunnskapsparken Helgeland. Vitensenteret er et populærvitenskapelig opplevelses- og læringscenter innen matematikk, naturvitenskap og teknologi der de besøkende lærer ved å eksperimentere selv. Bærekraft og Nordlands naturressurser er viktige ingredienser i det som Vitensenteret har å by på. Ta turen innom i løpet av sommeren – det er vel verd et besøk. Verdensarvøya Vega har utviklet mange spennende reiselivstilbud de siste årene. I tillegg til verdensarvsenteret og utværet Lånan, der tradisjonen med manuell behandling av edderdun er videreført, kan man få en fantastisk utsikt over øyriket ved å benytte Vegatrappa eller Ravnfløet Via Ferrata.

Turmat på primus behøver ikke bare å være egg og pølser, les mer om det å få tips i bladet. Boligstoff hører selvsagt med i Bo & Lev og vår eiendomsmeidler REDE presenterer flere spennende prosjekter på Helgeland. Både MOBO og Mosjøen boligbyggelag tilbyr nå «leie før eie» som et tiltak for å hjelpe spesielt unge inn i boligmarkedet. Mange sliter med å tilfredsstille egenkapitalkravet når de skal kjøpe sin første bolig og det er ikke alle gitt å ha foreldre som kan stille som kausjonister. «Leie før eie» gjør at du kan skaffe egenkapital i en kombinasjon av sparing og verdistigning på boligen i leieperioden. God lesing, nyt årstida og gledene ved å bo og leve på Helgeland.

Nok en gang – god sommer!

Tannlegehuset Rana AS

Gamle og nye pasienter er velkommen

Klinikken ligger sentralt i sentrum, Torggata 3 (vis a vis Campus)
Som pasient hos oss blir du møtt av et hyggelig personale som lytter til dine behov. Hos oss får du den behandlingen som er riktig for deg.

Konserverende behandling, estetiskbehandling, periodontit, krone/bro, kirurgi, tannbleking, implantat, søvnapneskinne etc.

HELFO-refusjon

Vi er også konkurransedyktig på pris.

MOBO-medlemmer og studenter får 10-20% rabatt på tannlegearbeid.

Kontakt oss gjerne på:

Tlf. 75 13 17 88

e-post: tlranaas@gmail.com

hjemmeside:

tannlegehusetрана.no

ENDRING AV TIMEAVTALE KUN PR TLF.

Avis for MOBO Helgeland
Vår 2021

Følg oss på Facebook!

Innhold

7

10-11

12-13

5 Sydpolen neste

Målene, turene og arbeidet til Jazzatleten fra Rana fortsetter å være ekstreme.

6 MOBO står til tjeneste

Alle borettslaget og sameier kan nyte godt av alle tjenestene som MOBO Helgeland tilbyr.

7 Spisskompetanse på leilighet

Du som skal selge leilighet gjør lurt i å velge REDE eiendomsmegling.

10-11 Til salgs!

Bo nytt og sentralt i sentrum. Sjekk også ut funksjonsbolig på utsiktstomt.

12-13 Lek og lær i sommer

Bli med på en rundtur i vitenskap og opplevelser på Vitensenter Nordland.

14-15 Eksklusiv vare fra Vega

Hver vår og sommer kan besøkende få et innblikk i en flere hundre år gammel tradisjon på Lånan i Vegaøyen.

20 Kronikk

Å leve og bo på Helgeland.

21 Holder av boliger til unge

Flere unge kan komme inn på boligmarkedet gjennom eget konsept.

22 Gavepakke!

Kjent megler om at førstegangskjøpere kan leie før eie.

23 Kjøpe din første bolig?

Lurt å vite for deg som er ung og ønsker å eie ditt eget hjem.

24-25 Real turmat

Tips til mat du kan lage på primus, sånn at du slipper å kun spise havregrot og ferdigretter mens du nyter naturen på Helgeland i sommer.

14-15

23

24-25

Ansvarlig utgiver:
MOBO Helgeland
Tlf. 75 13 70 00
moba@mo.bbl.no

Redaksjonelt innhold:
Mye i Media as
Strandgata 3-5, 8626 Mo i Rana

Redaksjonen:
Morten Sæterhaug, Monica J Helland, Rami Skonseng og Ann-Helen Moen

Grafisk utforming: Mye i Media v/ Angelo Ippoliti.

Opplag: Full distribusjon, hele Helgeland

Annonsebestilling:
Rami Skonseng, Mye i media
Tlf. 913 95 970
rami@myeimedia.no

Pris for medlemskap finner du på:
www.moborana.no
tlf. 75 13 70 00

LORUS
A Watch You Can Trust

RM329GX9
Herre Chronograf
100m
Kr 1 498,-

From SEIKO WATCH CORPORATION
loruswatches.com

TILBUD ÷50%

RH915JX9
Herre to-farget
Før 1 198,-
Nå kr 598,-

RRS98VX9
Flott dameur
Før 1 198,-
Nå kr 598,-

RRX17GX9
Fargerikt barneur
100m
Før 498,-
Nå kr 249,-

TILBUD ÷50%

PH8483X1
Flott dameur
Før 1 398,-
Nå kr 698,-

PN4068X1
Flott dameur
Før 1 798,-
Nå kr 898,-

PS9613X1
Titan herreur
100m
Før 1 998,-
Nå kr 998,-

PULSAR

PH8494X1
Dameur med krystaller
Kr 1 698,-

Your time. Your story.

Mer enn 30 år i faget!

URMAKER
Keith Skoglund
Medlem av: NORDESK URMAGER FORBUND

Mo i Rana
Tel. 75 15 50 55

Treningstur på Grønland – nå venter Sydpolen

Håkon William Skog Erlandsen har klatret 1100 kilometer over Grønland og lett etter rapmusikkens opprinnelse via inuittenes eldgamle strupesang.

At musikken og eventyrlysten har vist seg å være en perfekt kombinasjon for jazzmusikeren fra Rana, har mange visst og sett de siste årene. At hans prosjekt The Seven Summits nå er utvidet, er nok mer nytt for de aller fleste.

THE EXPLORERS GRAND SLAM

– Jeg kom til et breaking point på slutten av året i fjor. Enten kunne jeg bruke begrensningene koronapandemien satte for oss kunst- og kulturarbeidere som en hvilepute, eller så kunne jeg brette opp ermene, vise at jeg fortsatt står for mine verdier om å arbeide hardt. Jeg valgte det siste, sier Håkon William Skog Erlandsen.

Nå er målet The Seven Summits, som er å bestige det høyeste fjellet på alle kontinenter i verden, utvidet til å også krysse de to polene. Denne enda større styrkeprøven kalles The Explorers Grand Slam, og vil plassere Skog Erlandsen i samme eksklusive gruppe Erling Kagge og Cecilie Skog.

– Jeg trengte å tenke større for å komme meg opp fra den hvileputa, og derfor satte jeg meg et stort mål som jeg må anstrenge meg for å klare.

HARDT UTSATTE OMRÅDER

I tillegg til å utfordre seg selv med en enda større fysisk anstrengelse,

valgte han polene for å sette fokus på områder som er hardt utsatt for klima- og miljøforandringer. Men for å få lov til å krysse Sydpolen, må man klare å krysse Grønland på tvers først. Det er på en måte inngangsbilletten til Sydpolen. Grønlandsturen gjennomførte Skog Erlandsen nå i mai.

– Vi kommer til å kite på isbre hele tiden. Vi har pakket alt vi trenger for en tur på cirka 21 dager, forteller Skog Erlandsen til oss rett før avreise til Grønland.

CIRKA 100 KILO I PULKEN

Turen ble gjennomført med tre kiter og en pulk på slep bak som veide et sted mellom 100 og 110 kilo. Distansen var på 1100 kilometer i luftlinje, og det tilsvarer kjørelengden mellom Mo og Tønsberg. I tillegg til mat, klær, gps, satellittelefon, filmkamera og våpen i tilfelle isbjørn, lå det en saksofon i pulken hans. Skog Erlandsen skal selvfølgelig også skrive musikk fra inntrykkene og kunnskapen han får på denne turen. Denne gangen var det urfolkets inuittene som hovedsakelig var inspirasjonskilden til musikken Skog Erlandsen skal skrive.

– Jeg ønsker å se nærmere på teorien om at rapmusikken har sin opprinnelse fra strupesangen til inuittene, forteller han.

Hans egen opplevelse av naturen på ekspedisjonen er også inspirasjon til musikken hans. Musikk fra hver ekspedisjon skal sette sammen til en symfoni som han ønsker å fremføre på konserter. Målet er å formidle hans egne opplevelser til publikum.

– Jeg har funnet ut at musikk er det eneste felles språket vi mennesker kan kommunisere med på tvers av kulturer og når vi ikke kan samme språk.

FANT TONEN MED AFRIKANSK HØVDING

Instrumenter, rytme og musikk har gitt han aksept hos en stammeleder i Afrika, som han i utgangspunktet ikke hadde noen forutsetninger for å kommunisere med. Norsk språk og afrikansk stammespråk basert på klikkelyder har lite felles å bygge på. Det to fant bokstavelig talt rytmen via et instrument som Skog Erlandsen best beskrives som en enkel utgave av en fiolin.

– På alle mine turer har jeg fått bevit kraften som ligger i et instrument og i musikk, som et verktøy for å forene språk og kultur.

KORTE TIDSVINDUER PÅ POLENE

Planen er å nå Sydpolen i november og desember, og Nordpolen i april til neste år. Det er kun disse korte tidsvinduene det er mulig å nå den enkelte pol på i året, på grunn av mørke og sol, forteller Skog Erlandsen. I tillegg trenger han inngangsbilletten via Grønland for å få lov til å kite over Sydpolen.

– Sydpolen ligger så langt fra infrastruktur og mulighet for redning at om man skal dit uten guide, må man ha gjennomført andre ekstreme polare ekspedisjoner for å få lisens til å dra dit.

Fjelltoppene har mangler for å fullføre The Seven Summits, tenker han å ta innimellom polene eller når det ellers måtte passe med tanke på pandemien og andre forhold som vær og tillatelser.

MOBO Helgeland er stolt sponsor av The Jazzathlete.

Seksjonsleder hos MOBO Helgeland, Jørn Sandstedt.

– Vi hjelper alle borettslag og sameier

Alle borettslaget og sameier kan nyte godt av alle tjenestene som MOBO Helgeland tilbyr.

– Vi tilbyr tjenester til alle boligselskap, også frittstående, forteller Jørn Sandstedt som er seksjonsleder for forvaltningsavdelingen.

Blant tjenestene MOBO kan bistå med er alt fra snørydding til drift og forretningsførsel. Tjenestene kan oppsummeres slik:

- Forretningsførsel og regnskapsførsel.
- Vaktmestertjenester.
- Tekniske tjenester.
- Rådgivning om forsikring og boligjuss.

– Den mest utbredte tjenesten som vi utfører for frittstående boligselskap, er nok å ta oss av den administrative driften, forteller Sandstedt.

Driften innebærer å være forretningsfører for boligselskapet, altså oppgaver som:

- Sette opp forslag til budsjett.
- Regnskapsførsel og å sørge for at

felleskostnadene kommer inn og at regninger blir betalt.

- Utarbeide:
  - o Årsregnskap.
  - o Årsmeldinger.

– Vi kan også delta på årsmøter og generalforsamlinger dersom styrer ønsker det.

MOBO påtar seg også rollen som styresekretær, og planlegger og gjennomfører styremøter.

– Alle boligselskap er juridisk selvstendig, uavhengig av om det er tilknyttet oss eller er frittstående, og det er styret i selskapet som tar alle avgjørelser.

TEKNISK OG BYGNINGSRELATERT HJELP

– Vi har også ei teknisk avdeling med dyktige fagfolk. Her kan boligselskap blant annet få råd om vedlikeholdsarbeid, annen oppgradering eller utbygging, forteller Sandstedt.

Rådgivere herfra kan også bistå i prosjekter, for eksempel med teknisk rådgivning, byggeledelse eller ved å delta i prosjektledelse når større arbeider skal planlegges og gjennomføres.

BOLIGSERVICE

Borettslaget kan leie inn vaktmestertjenester fra MOBO, som plenklipp, stell av planter og trær snørydding og kontroll av lekeplasser samt vedlikehold og mindre bygningsarbeider.

– Dette kan hjelpe styrene til en mer bekymringsfri hverdag, sier Sandstedt.

På vaktmesterrunder kan også lys, låser og teknisk anlegg sjekkes.

INTERNKONTROLLSYSTEM

– Alle boligselskap skal ha et internkontrollsystem. Her inngår hms- og sikkerhetsarbeid, rømningsveier og brannberedskap. Dette kan vi hjelpe til med å lage og kontrollere.

EGNE TAKSTMENN

MOBO Helgeland har også takstmenn som kan hjelpe ved skader og forsikrings saker.

GOD OVERSIKT

Til slutt tipser Jørn Sandstedt om to nyttige, digitale verktøy for sameier: Styreportal og beboerportal.

– **Styreportalen** er et godt verktøy og til god hjelp for styrer. Det gir masse støtte til jobben deres med å gjennomføre styrearbeid.

Beboerportalen er et informasjonssted for alle beboere i et borettslag. Her kommuniserer styret med beboere, det ligger informasjon om eget boligselskap, for eksempel hva felleskostnadene er og ligningsoppgaver, kontaktinformasjon til styre og informasjon om egen bolig.

DIGITALE ÅRSMØTER

– I Beboerportalen har vi hatt digitale styremøter og generalforsamlinger nå i Covid-perioden og det har fungert veldig bra. Tilbakemeldingene har vært gode og det har vært en god erstatning når man ikke kan møtes, forteller Sandstedt.

MOBO KAN VÆRE MED FRA STARTEN

– Vi kan delta på informasjonsmøter med potensielle kjøpere hvor vi for eksempel forklarer hva det innebærer å bo i et borettslag eller et sameie, forteller Sandstedt.

MOBO kan også være en sparringspartner og deltager når utbyggere skal lage utbyggingsplan eller et boligselskap skal stiftes.

FORSIKRING:

Gjennom Norske Boligbyggelags Landsforbund (NBBL) tilbyr MOBO forsikring til alle typer boligselskap.

– Vi er en solid samarbeidspartner og har en totalpakke av tjenester med alt som har med drift og forvaltning å gjøre. Hos oss kan borettslag og sameier i grunn få all den hjelpen de måtte trenge, avslutter Sandstedt.

BLI MEDLEM!

Alle kan være medlem hos MOBO Helgeland, uavhengig av alder eller bosted.

Noen goder som følger med av å være medlem hos oss:

- Rabatt på drivstoff
- Rabatt på byggevarer og interiørvarer
- Rabatt på vask og rens
- Forkjøpsrett på opp mot 4000 boliger, samt felles forkjøpsrett i flere byer

Komplett oversikt finner du her: mobarana.no

DÅPSGAVE

Visste du at du kan gi medlemskap i MOBO i dåpsgave? Medlemskontingenten er gratis frem til eieren fyller 18 år.

TIL DEG SOM HAR BARN MED MOBO-MEDLEMSKAP:

Sjekk at MOBO Helgeland har riktig adresse til barnet. Kanskje har dere nylig flyttet. MOBO er avhengig av å ha riktig adresse i sine registre, slik at medlemskortet kommer riktig fram.

Husk at den sterkeste medlemsfordelen er forkjøpsretten man opptjener seg via ansiennitet!

Eiendomsmeglerne Kari-Anne Angell og Ninni Forsmo Moldrem står klare for deg som skal selge leilighet i et sameie i Mosjøen om omegn.

Spisskompetanse på å selge leilighet

Du som skal selge leiligheten din gjør lurt i å velge REDE eiendomsmegling på laget ditt.

Lang erfaring med å selge leiligheter og nærhet til oppdatert kunnskap om leilighetsmarkedet. Dette er to sentrale momenter du får med deg på laget dersom du velger REDE eiendomsmegling når du skal selge leilighet. Hos REDE er det nemlig flere meglere som har lang og god erfaring med å selge leiligheter – både fra tradisjonelle borettslag og i andre former for sameie.

TRYGGHET FOR ALLE PARTER

– Som selger kan du være trygg på at vi har god forutsetning for å sette riktig markedspris, at vi i salgsoppgave og dialog med interessenter beskriver fordelene ved å bo i et borettslag, og at vi forklarer hva uttrykk som fellesgjeld og lignende innebærer. Det forteller eiendomsmegler Joar Adolfsen.

NÆRHET TIL BOLIGBYGGELAG

Han og kollegaene i REDE eiendomsmegling, Turid Brendås, Kari-Anne Angell og Ninni Forsmo Moldrem er de fire som har særlig lang erfaring med å selge leiligheter. Adolfsen og Brendås i Rana og omegn, Angell og Forsmo Moldrem i Mosjøen og omegn.

På Mo deler de to eiendomsmeglerne lokale med boligbyggelaget MOBO Helgeland, noe de mener er en stor fordel for kunden.

– Det gir oss kort vei til fagavdelingene i MOBO eller til styreleder i et borettslag. Dermed har vi lett tilgang til kunnskap om det aktuelle borettslaget og ellers det som rører seg på området, sier Adolfsen og Brendås i Mo i Rana.

Som eksempler på det siste, nevner de byggeteknisk informasjon om et spesifikt bygg, eller lover, regler og juss om borettslag og sameier.

LOKAL KUNNSKAP

Angell og Forsmo Moldrem i Mosjøen trekker også frem lokalkunnskapen de fire sitter på etter mange år som leilighetsmeglere i sine distrikt.

– Det gjør at vi sitter med det komplette bildet i våre respektive markeder. Vi mener REDE er det trygge valget ved salg av leiligheter, og både selger og kjøper kan være sikre på at vi verdsetter etikken like høyt overfor begge, sier Angell og Forsmo Moldrem.

– Et trygt valg

Andreas A. Solhaug valgte REDE på grunn av megler og kontoret sin spisskompetanse på borettslagsleiligheter da han skulle selge sin.

– Jeg følte at REDE var et trygt valg, sier Solhaug.

Rabatten han fikk hos REDE eiendomsmegling som MOBO-medlem var ikke utslagsgivende for at han valgte dem.

– MOBO-rabatten gjorde nok REDE litt mer konkurransedyktige på pris, men det var ikke det jeg vektla da jeg skulle velge meglerkontor. Jeg valgte dem på grunn av inntrykket jeg har av hele kontorets kompetanse på salg av borettslagsleiligheter.

Solhaug hadde fulgt med på tidligere salg og resultater da han vurderte ulike meglerkontor i byen. Han landet på at han ønsket å samarbeide med eiendomsmegler Julie Solheim Røssvassbukt hos REDE, og synes at forventningene til både hennes og REDEs kompetanse ble innfridd.

– Vi hadde flere samtaler og hun stilte meg flere oppfølgende spørsmål, slik at prospektet skulle bli best mulig. Jeg synes jeg ble fulgt godt opp og at prisen ble satt riktig. Jeg opplevde også at hennes kunnskap om borettslagsleiligheter ble viktig og tillitsvekkende i salgsprosessen.

Andreas A. Solhaug solgte ei borettslagsleilighet på Selfors i Rana i vår.

happy
homes®

SKAP GOD HJEMMEFØLELSE

ANNE
– hjelper deg å velge tapeter.

PETTER
– hjelper deg å velge maling.

TOM
– hjelper deg å velge gulv.

STIAN
– for håndverkstjenester.

Ute eller inne.
La oss på Beleggsenteret
hjelp deg til å skape den
gode hjemmefølelsen.
Vi kan vårt fag.

happy
homes **Belegg Senteret**

Myra 5, 8610 Mo i Rana
Tel. 75 15 25 65
Man-fre 7-17, tor 7-19, lør 10-15
happy-homes.no

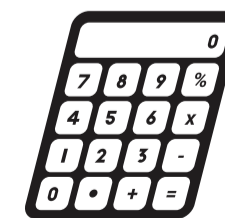
Trenger du råd?

Råd og Regnskap AS er et autorisert regnskapskontor som tilbyr allsidige regnskapstjenester som regnskapsføring, fakturering, lønnskjøring, remittering, årsoppgjør og andre tjenester for små og mellomstore bedrifter.

Vi har kontakt med mange ulike klienter, ofte i samme bransje eller med samme utfordringer. Dette gjør at vi er gode sparringspartnere som kan gi deg verdifulle innspill til hvordan ditt selskap kan møte ulike utfordringer.

Vi har kapasitet til å ta regnskapet for dere, og garanterer at dere blir godt ivaretatt og fulgt opp.

**Råd og
Regnskap AS**

Råd og Regnskap AS, Fairbanksveien 58, 8610 Mo i Rana • 401 67 521 • erik@radogregnskap.no

Her kommer seks nye borettslagsleiligheter

Sentralt i Mosjøen viser eiendomsmegler Vidar Sviund fra REDE eiendomsmegling hvor de nye leilighetene skal ligge.

Alfheim gata 37 bygges som en seksmannsbolig over to etasjer, hvor det blir tre leiligheter på hvert plan. Bruksarealet på leilighetene varierer fra 57 kvm til 86 kvm og inneholder gang, en, to eller tre soverom, bad/wc, åpen kjøkken- og stueløsning og bod/teknisk rom. I tillegg er det en utvendig sportsbod på fem kvadratmeter og en carport. Alt av utearealer blir også ferdigstilt. Det er Fosen Bygg som er utbygger av disse fine leilighetene.

NÆRT HANDELSOMRÅDE
Boligen ligger i et veletablert boligområde med eneboliger og tomannsboliger, men er likevel et område i utvikling, noe den nye Handelsparken er et godt eksempel på. Her finner man butikker som Rema 1000, Rusta, Biltema og Europris for å nevne noen. Fra Alfheim gata 37 og til Handelsparken er det bare en liten gåtur, og Sjøsidens kjøpesenter og bysentrum er også rett rundt hjørnet, forteller Sviund.

BORETTSLAG
Alfheim gata 37 blir etablert som et borettslag med Mosjøen og Omegn Boligbyggelag som forretningsfører. Dette sikrer trygg drift av din bolig.

Pr. nå er det 4 solgte leiligheter og de er innflyttingsklare 4. kvartal 2021. Hvis dette virker interessant er det bare å kontakte eiendomsmegler Vidar Sviund ved REDE eiendomsmegling for mer informasjon.

Funkis tomannsbolig på utsiktstomt

Benytt sjansen til å bygge sammen med noen i familien eller i vennegjengen! Denne fantastiske utsiktstomten er klargjort for en moderne, vertikaldelt funkisbolig.

Haugen 12 på Båsmoen ligger i ei barnevennlig blindgate med kort avstand til barnehage, skole, Skillevollens fritidspark og fine turområder.

I boligen er det lagt vekt på et moderne uttrykk og god utnyttelse av areal.

- God og praktisk planløsning med bad i begge etasjer.
- Materialer, innredninger og fargevalg i gjennomført og moderne stil.
- Det er flere uteplasser for hver boenhet.

Det er mulig å skreddersy leveransen med endringer eller tilvalg.

Boligene er i to ulike størrelser med 3 eller 4 soverom, og er sånn sett en perfekt generasjonsbolig. Begge boligene har to etasjer og et bruksareal på henholdsvis: 112,5 kvm og 156,5 kvm. Med Nordbohus Bernhard Olsen AS som totalentreprenør er du sikret at ditt fremtidige hjem blir oppført av lokale aktører. Eiendommen skal fradeles, slik at hver tomt og bolig blir selveid, og uten forpliktelser til fellesutgifter. Parkering i carport.

Bo nytt og godt, og slipp tanken på vedlikehold og oppussing! Komplette informasjon om Haugen 12 får du hos eiendomsmegler Susanne Møgster Dahle hos REDE eiendomsmegling.

Eier av bygget er Dan Erik Kjellnø, mens REDE eiendomsmegling ved Susanne M. Dahle foretar visninger og salg av leilighetene.

Velkommen på visning i sentrum!

Bygget som tidligere huset Nordlandsbanken blir nå til sju leiligheter midt i Mo sentrum.

Her har du nærhet til alt du trenger like utenfor din egen inngangsdør og ingen gjennomgangstrafikk.

KVALITET OG DOBBEL VASK
– I og med at leilighetene er oppført i et eksisterende bygg blir hver av dem helt unik. Utbygger har lagt vekt på kvalitet i leveransen, med blant annet 60 x 60 italienske fliser på gulvet i entréen, og på gulv og vegger på bad. I tillegg har flere bad dobbel vask og dusj, og gode dusjniser med glasskyvedører. Det er belysning med downlights i oppholdsrom og det blir et

flott hvitkalket enstavs parkettgulv. Det forteller megler Susanne Møgster Dahle hos REDE eiendomsmegling.

TAKTERASSE OG PARKERINGSKJELLER
Som beboer i NB borettslag får du tilgang til gode fellesarealer, som blant annet en lun og skjermet terrasse, og mulighet for parkering av sykkel og barnevogn innendørs. Bygget har også parkeringskjeller og heis.

BYGG MED SÆRPREG
Det kjente bygget i Nordahl Griegs gate 10 får et stort løft, samtidig som

byggets arkitektoniske særtrekk bevares. Bygget har en historie, som med sin stil og uttrykk er, og har vært et viktig bygg for Mo i Rana sentrum.

Bygget inneholder i sin helhet fire etasjer, samt kjeller. Første etasje ble i 2020 innvendig ombygget og renoveret, og er utleid til Nord Advokatfirma DA. Nå er det de øvrige etasjene som står for tur, og de sju nye leilighetene vil være innflyttingsklare i løpet av høsten 2021.

INNFLYTNINGSKLARE I HØST
Salget er i gang, men du kan ennå skreddersy din leilighet med

endringer og tilvalg. Leilighetene er innflyttingsklare høsten 2021.

Leilighetene varierer fra 77,50 kvm - 128,40 kvm i bruksareal og har 1 -3 soverom. Den ulike utformingen er beskrevet i den konkrete salgsoppgraden.

VISNING
For å avtale visning, kontakt med eiendomsmegler Susanne Møgster Dahle hos REDE eiendomsmegling.

Utsikt over Ranfjorden.

Bygget får et stort løft utendørs også.

Foto: Allan Berg

Lek og lær på Vitensenteret i sommer

Prøv deg på en ekte Mesternes Mester-øvelse eller land på en planet i verdensrommet. På Vitensenter Nordland trer du inn i en helt egen verden av opplevelser og inntrykk.

Prøve, trykke, ta på, sveive, lage og forske. På Vitensenter Nordland kan du bokstavelig talt ta for deg av opplevelser. På rekke og rad beveger du deg mellom soner og tema, og med deg på ferden får du masse kunnskap.

– Målet med Vitensenter Nordland er nettopp læring gjennom lek og opplevelser. Det forteller utstillingsansvarlig Elisabeth Skjæran. Vitensenter Nordland åpnet i Mo i Rana i juni. Det er det eneste vitensenteret mellom Trondheim og Tromsø.

RUNDTUR I VITENSKAP OG OPPLEVELSER

Skjæran viser oss rundt mellom installasjoner, skjermer, vegger, lys, lyd og farger. Med fare for at det oppfattes som en oppbrukt klisjé: Her er det noe å se og oppleve for alle, både små og store.

Vitensenter Nordland fokuserer på informasjon og kunnskap om hele Nordland. Det er den såkalte Nordlandsveggen som man først møter inne på senteret, et konkret eksempel på. Her er en hel vegg viet fakta om

hver kommune i fylket vårt, som yrkesliv, geografi, natur og ressurser. Informasjonen får du presentert gjennom tekst, bilder og film.

SKREDDERSYDD KUNNSKAP

Videre beveger du deg inn i laksens og industriens rike – to store og sentrale næringer i Nordland.

– Mange av installasjonene er skreddersydd for å passe best mulig til temaene vi har her, forteller Skjæran og viser oss en som miniutgave av hvordan industrien frakter skrap fra kai og inn på Mo industripark, og

deretter ut på båt igjen. En annen lokaltilpasset innstilling viser lakseoppdrett, som er en stor næring i Nordland.

EN SKJERM FULL AV LEK

I de mer generelle delene av Vitensenter Nordland får du blant annet lære om energi fra luft og vann, om kroppen, fysiske fenomener, jordkloden og universet. Også mye av dette gjøres gjennom at den du som gjest selv bidrar, gjennom å trykke, sveive, bevege deg eller bygge. – Nå kommer vi til noe som jeg er

særlig stolt over, sier Skjæran. Hun viser oss inn i et varmgrønt rom med en interaktiv skjerm som fyller en hel vegg. Skjermen er full av spennende farger og figurer som byr opp til lek og moro.

– Dette er et sanserom for de aller minste barna, forteller hun.

Her er golvet lunt, figurene på skjermen interaktive og klossene på gulvet myke.

BURSDAGSROM OG MATPAKKEROM

I tilknytning til Vitensenter Nordland blir det kafé og restaurant med uteservering. Selve Vitensenteret har møterom, bursdagsrom og eget matpakkerom.

– De som ønsker det kan ha med seg matpakke og spise den her, forteller Skjæran.

LÆRING GJENNOM Å SKAPE

Matematikk, koding og programmering står også sentralt på Vitensenter Nordland.

– Her er det fokus på å lære gjennom å skape, forteller Skjæran og viser oss en symaskin hvor man kan programmere inn mønstre.

– Etterpå syr symaskinen selv det du har programmert inn, for eksempel en bamse på et pennal. Plutselig synes unger det er gøy med symaskiner igjen, sier hun.

I denne teknologidelen av vitensenteret har de også laserprinter og 3D-printer.

– På slike rom ser vi for oss å invitere til temaverksted i helger utover høsten, sier Skjæran.

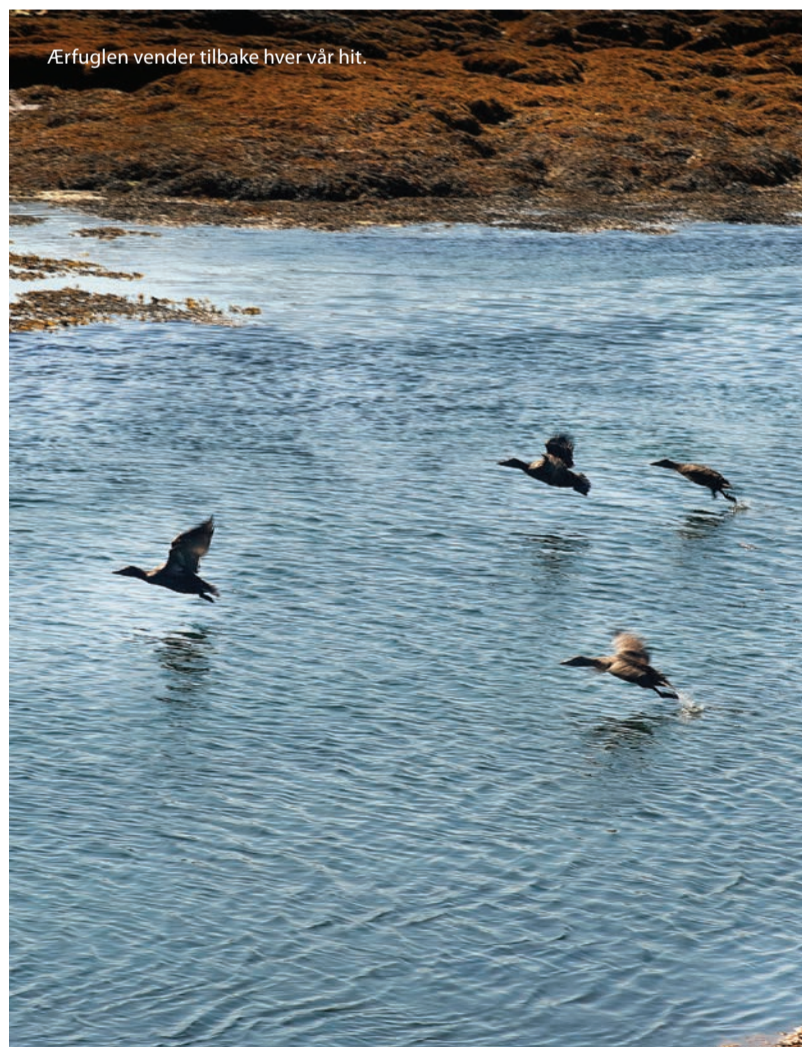
Underviser skoleelever i koding På Vitensenter Nordland er det også ansatt to pedagoger som underviser skoleelever i hele fylket i koding. Mye av dette gjøres via video, men når det er mulig reiser pedagogene også ut til skolene. Vitensenteret tar også imot besøk av barnehager og skoleklasser.

Utværet Lånan er ærfuglens rike i Vega.

Ærfuglen vender tilbake hver vår hit.

Ekklusiv vare fra Vega

Hver vår og sommer kan besøkende få et innblikk i en flere hundre år gammel tradisjon på Lånan i Vegaøyen. I dag har den flere hundre år gamle kulturarven blitt til en eksklusiv og sjelden vare.

I havgapet utenfor Vega forvaltes den viktige jobben med å være fuglevokter for ærfuglen.

– Vi vet at det har vært fuglevoktere på Lånan minst siden 1600-tallet, forteller fuglevokter anno 2021, Hildegunn Nordum.

VENDER TILBAKE

Det er ingen fastboende på her nå, men i likhet med de andre fuglevokterne er Nordum oppvokst på Lånan. I dag er de ei stor slekt som tar seg av denne oppgaven. På samme måte som at ærfuglen kommer tilbake hver bidige vår til den samme øya for å

legge egg, vender også fuglevokterne tilbake.

LAGER 1000 REIR

Når ærfuglen kommer har fuglevokterne allerede vært på øya i noen uker, med ektefeller, venner og noen ganger barnebarn. Ventetida har de fylt med å plukke tang, tørke den på samme måte som deres forfedre gjorde og laget cirka 1000 reir.

OPPREDD SENG UNDER TAK

Når hunfuglen ea kommer for å gjøre sitt livs viktigste oppgave, er det til «oppredd seng» under tak. Uthus, langhus som kalles e-baner,

steinhus, sommerfjøs og grishus gjør at ea får ruge i fred. Både husene og fuglevokterne sørger for at ea ligger beskyttet for vær, vind og andre dyr.

– Minken er ærfuglens verste fiende, forteller fuglevokter Nordum.

EKSKLUSIV VALUTA

Rugeperioden varer en måneds tid. Når ea forlater reiret sammen med ungene, betaler hun i eksklusiv valuta for oppholdet. Dunen fra ærfugl er et eksklusivt råstoff som blir til en sjelden vare: 12 og 15 dyner fylt med edderdun i året.

– Reirene lages av tang, fordi det er lett å få tak i her. Når ærfuglen forlater reiret, plukker vi opp dunet.

PÅ GAMLEMÅTEN

Her på dunværet Lånan gjør storfamilien ennå det tidkrevende arbeidet med å håndrense edderdun. Det må tørkes, ristes og grovrenses på dunharpe og så finrenses. Det er en lang og tidkrevende prosess før dunet kan brukes i en edderdunsdyne eller i andre edderdunsprodukter.

SKREDDERSYR

Dynene skreddersys og kan leveres

i ulike størrelser. Familien selger produktet gjennom selskapet sitt Utværret Lånan. Fuglevokterarbeidet, dunrensingen og produksjonen av dyner foregår fra april til august/september.

BESØK LÅNAN

I juni og juli kan du som turist besøke Utværret Lånan. I juni arrangeres ærfuglsafari. Da har fuglevokterne mellom 700 og 800 ærfugler «på besøk» og garanterer deg unik nærkontakt med ea som ligger på reir. Gjennom guiding, historiefortelling og bilder, får du som besøkende du et innblikk i historien til utværret, og lærer om arbeidsmetodene som er med på å opprettholde den hardt prøvede ærfuglbestanden.

– Nytt av året er tre ukentlige avganger i hele juli fra Sandnessjøen til Vega og til Lånan, på tirsdag, torsdag og søndag med Lovundskys. Vi har også ei brygge og ei havn hvor du som kommer med egen båt fritt kan legge til, sier Nordum og ønsker deg hjertelig velkommen til Utværret Lånan sommeren 2021.

Besøk hjemmesiden lanan.no for mer informasjon om Utværret Lånan.

Ærfugl på reir.

Det eksklusive dunet.

Råstoffet renses for hånd.

Fuglevokterne Mathias Mathisen, Torbjørn Johansen, Erik Nordum. Foran: Erna Øvergård, Evelyn Johansen, Kristin Nilssen, Margit Lande, Hildegunn Nordum.

Foto: Riktig Spor

Trenger du overnatting?

Skillevollen Motell tilbyr overnatting
og legger til rette for arbeidsfolk ved å tilby:

- Frokost fra klokken 06.00.
- Mulighet for å smøre matpakke.
- Kjølenskap på alle rom.

Skillevollen Motell ligger i naturskjønne omgivelser på Båsmo, tett ved lysløyper, alpinanlegg, isbane og turløyper.

Skillevollen Motell

Telefon: +47 755 79 700 • Øyjordsveien 3, 8616 Mo i Rana

Opprett Aksjesparekonto på 2 minutter.

SEND
ASK

TIL
04800

DNB

Lær å fly

– en start på din pilotkarriere eller en fantastisk hobby?

MO FLYKLUBB driver pilotopplæring under Bodø flyklubbs flyskole, både i Mo i Rana og i Bodø.

Interesserte kan ta kontakt med:

Sverre Stålem, mob. 90 60 77 77, Bjørn Einar Bjørnå, mob. 46 63 68 02 eller Hardtmut Lange, mob. 90 20 80 94.

 Visit
Helgeland
visithelgeland.com

Helgeland –
eventyrlig og ekte

KRONIKK

Å leve og bo på Helgeland - Hva er det som gjør det godt?

JULIE MYHRE
Prosjektleder for bærekraftig byutvikling,
Rana Utvikling

Vi er heldige som har så mange ildsjeler og pådrivere som legger sin tid, svette og tårer ned i å bygge opp en region som er blant de beste å bo i hele landet. Vi har sterke naturgitte fordeler i regionen, men det er menneskene som gjør det godt å bo og leve på Helgeland.

Vi er i et positivt driv for tiden, sett bort fra Covid-19. Det skjer mye nytt, det er fokus på sirkulærøkonomi og utvikling rundt oss på alle kanter. Mosjøen er frempe med utvinning av karbon-nanofiber fra Alcoas CO₂-utslipp. Mo i Rana med testing av storskala akvaponi, grønnsaksproduksjon basert på overskuddsvarme fra industrien og avann fra oppdrettsanlegg. Lovund og Lurøy kommune jobber med utvikling av plastgjenvinning fra havbruksnæringen. I Rødøy jobbes det med industrialisert tareproduksjon. Videre utbygging av industriområde på Nesna og moderne landbasert oppdrett. Nasjonalt vannkraftsenter og snegleeksport i Leirfjord. For ikke å snakke om Træna som fikk årets innovasjonspris i 2018

for deres samskapingsperspektiv, innovasjonskultur og gode resultater. Dette er bare en kort liste over alle de spennende prosjektene som foregår i regionen vår.

Vi er heldige som bor i fremoverlente byer, øyer og kommuner som tør å investere stort i fremtiden. Vi har en bred forankring i regionen for å jobbe med utvikling av by- og næringsliv, med fokus på det grønne skiftet, en kunnskapsbasert tilnærming og forpliktende samarbeid. Men – det er ikke nok med spennende forskningsprosjekter for å vokse, vi må også ha spennende arbeidsplasser og sterke arbeidsgivere.

Fra innbyggerundersøkelser gjort på landsbasis ser vi at det som skaper gode byer vi ønsker å leve i er; tilgang til nok boliger til en fornuftig pris, godt tilbud for eldreomsorg og helsetjenester, gode arbeidsmuligheter, nærhet til natur, følt trygghet, gode skoler og utdanningsinstitusjoner, og gode mobilitetsløsninger. Dette er ikke noe enkelt kommune eller bedrift kan eller skal skape på egenhånd, det

må et stortilt samskapingsarbeid til for å løfte regionen til et konkurransedyktig nivå.

Derfor er det viktig med bygging av ny storflyplass, batterifabrikk og dypvannskai i Mo i Rana. Og det vil være viktig at alle byene på Helgeland tør å satse på store arbeidsplasser og å markedsføre seg internasjonalt. Hvis vi ønsker å utvikle oss, vokse og tiltrekke oss nye innbyggere og bedrifter må vi tørre å regulere og klargjøre både bolig- og industritomter, og dele denne informasjonen. Vi vil trenge barnehager, skoler, arbeidsplasser til ektefeller og fritidsaktiviteter for hele familien. Nå blir det viktig med effektiv mobilisering, byutvikling, kvalitetssikring av transportløsninger mellom byene og øyene, og sikre et godt samarbeid mellom det private og det offentlige. Det vil skape helt andre bybilder enn de vi kjenner i dag og det vil gi positive ringvirkninger for alle Helgelandskommunene.

Vi er en region bygget på tilflytting, så vi får dette til igjen. Ønsk investorene og eiendomsutviklerne velkommen,

de som legger igjen verdier og bygger opp Helgeland. Fordi denne gangen må vi være attraktive om vi skal få tilflytting, vi må være fremst på mottak, inkludering og integrering. Sist vi så en slik ekspansjon var i etterkrigstiden, da førte den massive ekspansjonen til store sosiale forskjeller, bolignød og dårlige levekår for mange tilflyttere. Den gang hadde tilflytterne ikke noe valg – det var her det var arbeid å få for arbeidsløse gårdssfolk og fiskere. I dag er situasjonen en helt annen og en kan få seg jobb i stort sett hvilken by en ønsker. Hvis Helgeland ikke fremstår som en attraktiv region å flytte til vil det bli vanskelig å skape vekst. Å skape denne attraktiviteten er et felles ansvar vi har.

Og viktigst av alt - vi må dra i samme retning og spille hverandre gode. Både kommunene, næringslivet, eiendomsutviklere og innbyggerne på tvers av regionen. Og det er her våre ildsjeler og pådrivere kommer inn. De som skaper utvikling og vekst i regionen vår. Det er de som gjør det godt å bo og leve på Helgeland.

Daglig leder Morten Sæterhaug i MOBO Helgeland foran bygget som nå rives i Mo sentrum. Eiendomsselskapet Ranheim er utbygger og MOBO Helgeland overtar 10 leiligheter som øremerkes «leie før eie».

Hjelper unge inn i boligmarkedet

Både MOBO Helgeland og Mosjøen og Omegn boligbyggelag skreddersyr leiligheter som særlig tilbyr unge en lukrativ inngangsbillett i boligmarkedet.

Hvis du er på utkikk etter å kjøpe din første bolig, bør du merke deg leilighetsprosjektet som er under oppføring mellom Strandgata og Thora Meyers gate i Mo sentrum, og leilighetsprosjektene Alfheimgata og Jordbærtoppen i Mosjøen. Her har nemlig de to boligbyggelagene satt av leiligheter som kan leies, før du får førsteretten til å kjøpe leiligheten.

– Dette er en del av det samfunnsansvaret som vi som boligbyggelag har, sier daglig leder Morten Sæterhaug i MOBO Helgeland og disponent Trond Arne Lund i Mosjøen og Omegn boligbyggelag (MBBL).

UTFORDRINGER MED Å SPARE
Konseptet kalles «Leie før eie» og er spesielt rettet mot unge mennesker som sliter med å få kjøpt sin første bolig, fordi de ikke har nok sparepenger. Dermed oppfyller de ikke bankens krav til egenkapital, noe som må være på plass for å få boliglån. Etter hvert begynner denne gruppen å utgjøre en stor andel av befolkningen, og det bekymrer lederne i de to boligbyggelagene.

– For mange er kravet til egenkapital uoppløselig, fordi de leier bolig til høye månedlige kostnader. På grunn av dette klarer de ikke å spare penger til kjøp av egen bolig, sier Sæterhaug.

I dag er kravet til egenkapital 15 prosent av kjøpesummen på en bolig.

– Selv med godt betalte jobber, opplever mange unge at de ikke får lån til å kjøpe uten stor nok egenkapital å vise til, forteller Lund.

LEIETAKER OPPARBEIDER EGENKAPITAL

Konseptet «Leie før eie» innebærer at unge på boligjakt uten stor nok egenkapital til å kjøpe, får leie en nybygd bolig i inntil fem år. Deretter får de tilbud om å kjøpe boligen til opprinnelig pris.

– Statistisk sett øker boliger i verdi over

tid. Verdiøkningen varierer, men de siste ti årene har veksten vært positiv for eier. Prisveksten som boligen har hatt i de fem årene med leie, blir egenkapitalen til leietakeren når han eller hun får tilbud om å kjøpe. Men det er viktig å poengtere at den enkelte bør spare i tillegg, slik at man har flere bein å stå på i tilfelle den nevnte prisveksten flater ut, sier Lund.

Leietaker har opsjon på kjøp, men det ligger ingen forpliktelse til å kjøpe leiligheten når de fem årene er gått.

– Leie før eie er en gavepakke!

Konseptet Leie før eie gjør programleder og REDE-megler Hans Christian Espenes varm i hjertet.

– Å eie din egen bolig er den beste økonomiske investeringen du kan gjøre.

Det sier eiendomsmegler Hans Christian Espenes. Mange drar kjensel på han fra TV3-serien «Boligjakten» hvor han har hjulpet mange unge mennesker med å kjøpe bolig. Han har et klart budskap til førstegangskjøpere:

– Leie før eie er en gave til unge boligkjøpere som ellers ikke kommer seg inn i markedet, sier Espenes entusiastisk.

– Det er en mye bedre avtale enn et vanlig leieforhold. Da blir du jo ikke tilbudt noen ting når leieforholdet opphører.

TOTAL SUM I MÅNEDEN

Hans oppfordring er at unge som vurderer om de skal leie eller eie, ser på særlig én ting:

– Det hele koker ned til hvor mye du skal betale hver måned for å bo. Den summen er realiteten du forholder deg til. Det vil alltid lønne seg at disse pengene går til å betale ned egen boliggjeld, i stedet for å betale gjeld og boutgifter for en utleier. Renta utgjør ofte en liten del av lånekostnaden. Den største delen er avdrag, og det er jo sparing og ingenting annet!

GUNSTIG GJELD

Han mener unge mennesker ikke må

være redde for å ta opp gjeld for å kjøpe seg bolig:

– Et lån for å kjøpe bolig er ei gunstig gjeld å ha. Den gir fradrag på skatten, samtidig som du i den andre har en bolig som stiger i verdi. Når boligen stiger i verdi, økes også egenkapitalen din.

VERDISTIGNING

Det er det siste som skjer gjennom konseptet Leie før eie: Verdistigningen som boligen du leier har i de fem første årene, blir leierens egenkapital når han eller hun får tilbud om å kjøpe boligen.

Espenes synes det er viktig at unge mennesker får sjansen til å komme seg

inn på boligmarkedet tidlig.

– For de fleste øker behovet for størrelse på bolig etter hvert. Større bolig koster mer og da er det godt å ha en verdi i form av en egen bolig å selge, slik at man får råd til å kjøpe større senere i livet.

SE FRAMOVER

Før man bestemmer seg for en Leie før eie-bolig, anbefaler Espenes at man gjør de samme vurderinger som man gjør hvis man skulle kjøpt nå:

– Det er lurt å tenke igjennom om man faktisk vil kjøpe denne boligen om fem år, og ellers vurdere faktorer som beliggenhet, romløsning og solforhold.

Vil gjøre det mindre attraktivt å leie ut

Hans Christian Espenes hos REDE eiendomsmegling er svært opptatt av at flere unge må få muligheten til å kjøpe sin egen bolig, og ønsker at det blir mindre økonomisk lønnsomt for dem som leier ut mange boliger.

ØKER GAPET Boligmarkedet i dag er preget av få boliger til høye priser, og at få boligeiere skor seg på leieinntekter og andre gunstige økonomiske betingelser. Espenes mener dette bidrar til å øke gapet mellom de som har minst og aldri kommer over terskelen for å kjøpe sin egen bolig, og de som allerede har mye. Han ser gjerne at dette gapet lukkes, og foreslår konkrete tiltak:

BURDE BETALE MER – Det burde ikke vært skattefradrag for boliglån til sekundærbolig eller utleieboliger. I praksis kunne dette vært løst gjennom et bunnfradrag på boliglån. Det kunne også vært mer skatt på disse, for eksempel høyere eiendomsskatt på bolig to, tre og fire. Dokumentavgiften kunne også vært høyere for disse. I tillegg kunne egenkapitalkravet til sekundærbolig eller utleiebolig vært langt høyere, for deretter redusert egenkapitalkravet til førstegangskjøpere.

Han mener også det er alt for attraktivt å leie ut.

– Skatten på leieinntekter er for lav, og med rekordlave renter sitter utleierne med et for stort overskudd.

VÆR REALISTISKE Selv om han ønsker at flere unge kommer over terskelen for å kjøpe egen bolig, minner han på at det ikke er en menneskerett å eie egen bolig. Derfor oppfordrer han de som ønsker å kjøpe bolig om å være realistiske:

– Kanskje må du ofre noen goder du har vært vant med, ta ned forbruket ditt og heller spare de pengene til bolig. Og kanskje må du være mindre kresen når du skal kjøpe din første bolig og ta til takke med noe som har lavere standard enn der du leier. For eksempel en litt mindre bolig, eller tåle at du må ta buss eller sykkel til jobb framfor å gå. Ikke vær for kresne!

Tips til deg som er ung og ønsker å kjøpe egen bolig

Høye boligpriser gjør at mange unge ikke får spart opp nok penger, og dermed oppfyller de ikke vilkårene bankene har for å innvilge et boliglån.

Sparepengene dine, også kalt egenkapitalen, må utgjøre 15 prosent av det boligen koster, for at banken skal gi deg lån til resten av summen. Espenes har flere forslag til hvordan flere unge skal få eie sitt eget hjem.

– Den mest åpenbare måten å fylle opp sparekontoen på er selvfølgelig å spare penger jevnt og trutt hver måned.

Espenes anbefaler unge mennesker til å starte tidlig med å spare til egen bolig, for eksempel å sette av noen konfirmasjonspenger til dette og ellers ha en langsiktig plan for dette.

– Men så må vi ikke glemme at det er ikke alle som har muligheten til å spare. Det har jeg stor respekt for, sier Espenes.

For noen finnes det andre måter for å oppfylle kravet om egenkapital på, slik at man får innvilget lån til bolig:

KAUSJONIST:

Det vil si at du låner hele kjøpesummen på huset i banken,

men at de 15 prosentene som banken krever i egenkapital, har banken som pant eller tilleggssikkerhet i noen andres bolig. Det kan være hus eller hytte til foreldre eller annen familie, som har gått med på dette. Da stiller de som kausjonist. De resterende 85 prosentene av lånet, har banken sikring i gjennom boligen du kjøper. Du låner hele kjøpesummen selv, men sikkerheten er da fordelt på to eiendommer.

MEDLÅNETAKER:

Den eller de som tar opp lånet tjener for dårlig til å betjene lånet, men har foresatte med god inntekt som sier seg villig til å være med å sikre betalingsevnen. De trenger ikke å betale noe på lånet, men i sum kan man legge frem lønnslipper med et høyere totalbeløp. Da kan man få mer i lån til å kjøpe drømmeleiligheten.

I HOVEDSAK KAN DU IKKE:

1. Låne mer enn 85 prosent av kjøpesummen. Det vil si at en bolig som koster 2,5 millioner krever en egenkapital på 375 000 kroner.
2. Låne en sum som er høyere enn

fem ganger årslønnen til den eller de som skal ta opp lånet.

VISSE UNNTAK:

Hvis du har for høy gjeld i forhold til inntekten din eller trenger å låne mer enn 85 prosent av boligsummen, kan det likevel være mulig å få lån. Boliglånsforskriften åpner for at bankene kan innvilge en liten andel boliglån som går ut over dette, så lenge det er tydelig at lånesøker klarer å håndtere gjelden sin.

– For eksempel kan en god utdanning som lege være grunnlag for et sånt unntak, fordi banken skjønner at du på sikt får en stor nok inntekt til å klare med lånet ditt, sier Espenes.

Han minner også om at det kan være lurt å sjekke ut lånemulighetene Husbanken tilbyr til de som har særlige utfordringer med økonomi og boplass, for eksempel på grunn av omsorgssituasjon eller lignende. – Dette er et «smutthull» som mange ikke kjenner til. Og får du avslag, er det bare å klage på avgjørelsen!

Real turmat

Skal du tilbringe deler av sommerferien i Norge med telt eller hengekøye? Her er noen tips til mat du kan lage på primus, slik at du slipper å bare spise havregrøt og ferdigretter på tur.

Marit Andreassen legger ofte ut på tur i nærområdet sitt med hengekøye og primus.

– Alt ligger i forberedelsene, forteller turentusiast Marit Andreassen mens hun pakker en 80 liters tursekk. I tilfelle overnatting har hun med både sovepose, hengekøye, ekstra ullklær, og ikke minst matforsyninger og primus. Sammen med Line Rasch Blomstervik har hun lovet å vise hvor lett det er å lage god mat på tur, og attpåtil rigge til et ypperlig sted å ta middagshvilen etterpå.

TACODATE

Verken biltur eller gåtur skal være lang denne ettermiddagen, men opp i

høyden og ut i terrenget i Brønnøysund skal vi.

– Man trenger ikke dra så langt for å komme seg ut på tur, slår de to turglade damene fast mens vi går. Sola har begynt å bli oransje og det er ikke mange timene igjen før den forsvinner ned i vest bak Vega-øyene. Alle tre har med sekk. Noen har fått ansvar for det som skal drikkes og noen for det som skal spises. Som seg hør og bør på en fredagskveld, så har damene bedt inn til taco. Det er det som blir real turmat i kveld.

– Taco er ypperlig på tur. Man kutter alt sammen før man drar og putter i bokser. Man må jo pakke sekken og forberede seg uansett, så hva gjør 15 minutter med å kutte opp litt grønnsaker og ha i bokser? undrer Andreassen før hun svarer selv: – Man ville gjort det samme hvis man skulle hatt taco hjemme, slår hun fast.

ALT SKAL BÆRES

Vel framme etter en halvtimes tur både bortover og oppover, finner vi oss leirsted for matlaging og påfølgende

avslapping. Temperaturen er ennå super for oppbevaring av mat ute, uten at den blir sur eller at vi som er på tur fryser. Andreassens beste råd er at man er forberedt på at maten skal bæres, oppbevares en periode ute i den temperaturen som er, og at matens kvalitet spises ute.

– Det er jo kun fantasien som setter en stopper for hva du skal lage, men vet ikke om jeg ville tatt med meg alt av ingredienser og kokt bacalao helt fra bunnen av i flere timer på tur. Eller blåskjell, sier hun mens primus, bokser

TIPS TIL MAT PÅ TUR

1. Gjør det enkelt! Dersom du planlegger litt på forhånd, så kan du lage de utroligste retter på tur. Skriv gjerne en handle/pakkeliste i forkant, sånn at du vet at du har med deg alt.
2. Verken tur eller turmat behøver å være komplisert, barn koser seg gjerne med lompepizza, etterfulgt av lørdagsgodt og et slag kort.
3. Annen mat man lett kan lage på primus er: toast med brød eller tortillalefse, pizza på tortillalefse eller lompe, pizzasnurrer, fiskekaker i hamburgerbrød, fisk og grønnsaker i folie, egggerøre og ha med spekemat, og/eller ta med salat med ulikt tilbehør.
4. Det er viktig å huske på at man er forsiktig når man bruker primus og gass. Det er alltid lurt å ha med førstehjelpsutstyr, i tilfelle man brenner seg. Husk å ha med nok gass.
5. Husk bålforbud i skog og mark mellom 15. april og 15. september.
6. Ha med tørkepapir, ekstra poser og håndsprit i sekken. Våtservietter fikser også mange utfordringer.
7. Ta alltid med deg søppel hjem. Mer om sporløs ferdsel i naturen: turistforeningen.no
8. Flere tips til turmat på primus: Følg kontoen [utpaaturmedprimus](https://www.instagram.com/utpaaturmedprimus) på Instagram.

med mat og kjøttdeigen tas ut av sekken og fatene forberedes for matpålegging. Det tar ikke mange sekundene før gassbrenneren har sørget for en varm teflonpanne til å steike kjøttdeig i. Kjøttdeigen deles i to og steikes i hver sin omgang for å unngå kokt kjøttdeig i stedet for stekt. Tacopulveret blandes i sammen med litt vann fra ei ubrukt drikkeflaske. Etter bare noen få minutter er det tid for servering, siden både mais, agurk, salat, paprika, tomat og guacamole er kuttet opp eller laget på forhånd.

– Husk at tacochipsen alltid må være i en boks, eller så er alle knust før du skal kose deg med dem, sier Andreassen med et lurt smil.

FRISTENDE DESSERT

Vi nyter maten til utsikten av solnedgang ved Vega-øyene. Det er noe spesielt med mat som nytes ute og fredagstacoen smaker faktisk enda bedre i kveld. Men de to matglade turdamene har mer på lur i sekken: En ferdig pizzabunn og små bokser med sukker, kanel og smør

i. De ruller ut deigen og smører på en blanding av de tre ingrediensene, mens ei ny gryte varmes opp på primusen. Gryta fylles med aluminiumsfolie og litt smør, og vips så har den påsmurte pizzadeigen blitt til kanelnurrer som skal stekes på primus. – Kjenn den deilige lukta, sier Andreassen strålende fornøyd. Hun og Blomstervik ofrer fingrene for litt for varme, men velduftende kanelnurrer og fisker de opp. Like etterpå dingler et par føtter ut fra ei hengekøye. – Hvorfor gjør vi ikke dette oftere? Det

er jo like lett, om ikke lettere enn å lage mat hjemme, sier Andreassen. Hun nyter nok en kanelnurr mens en blå og oransje himmel gjenspeiles i øynene hennes.

EN STOR BONUS TIL SLUTT

– Noe av det beste med å lage mat på tur, er særs lite oppvask og ingen skitne kjøkkenbenker som må vaskes eller gulv som må støvsuges, ler de to damene fra hengekøya.

Komplett
ladeinfrastruktur
kr 0,-*

Superenkelt elbillading for borettslaget

Å installere ladeinfrastruktur trenger ikke koste en formue. Faktisk trenger det ikke koste noe som helst.

Vi installerer nemlig ladeinfrastruktur **helt uten kostnader**, dersom borettslaget velger Signal som totalleverandør på følgende: 5 års avtale fra Signal på Altibox TV/internett, samt strømavtale for garasje og fellesareal med Lyse.

Er du strømkunde av Lyse, kan du bestille elbillader med rentefri nedbetaling til kr 629,-/mnd i 36 måneder og tjenesten krever dermed ingen investering for verken beboer eller borettslag.

Mindre jobb for styret

Styret i borettslaget eller sameiet slipper administrasjon av både kostnader og installasjon. Enkelt og oversiktlig for alle sammen.

Og hvis noen i styret lurer på om vi har **ti års garanti på ladeinfrastruktur, og kundeservice hele døgnet**, så har vi det også.

Det var lurt!

For pristilbud og mer informasjon send SMS til selger BRL, Odd Gunnar Moe, tlf. 995 61 911 eller besøk signal.no/borettslag

* Gjelder montering av lader på vegg ute eller inne. Minimum 25 boligseksjoner med parkeringsplass. Betaling for ladestrøm kommer i tillegg.

